

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра Соціальної роботи та реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
_____ Савицька І.М.

“ _____ ” _____ 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри соціальної роботи та
реабілітації

протокол №3 від “26” березня 2025 р.
Завідувач кафедри _____ Сопівник І.В.

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП
Соціальна робота та консультування

_____ Сопівник І.В.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СІМЕЙ**

Галузь знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»

Спеціальність І 10 «Соціальна робота та консультування»

Освітня програма «Соціальна робота»

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробники: кандидат педагогічних наук, доцент Оксана МІХЕСЬКА

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Сучасна українська сім'я дедалі частіше стикається з викликами, що загрожують її стабільності й повноцінному функціонуванню: війна, соціально-економічна нестабільність, внутрішнє переміщення, втрата годувальника, насильство в родині, інвалідність, алкоголізм, сирітство та інші форми соціального ризику. У зв'язку з цим роль фахівця із соціальної роботи зростає, особливо у сфері реабілітації та підтримки таких родин.

Соціальна реабілітація як система заходів, спрямованих на відновлення повноцінного функціонування сім'ї, є одним із ключових інструментів профілактики соціального сирітства, злочинності серед неповнолітніх, психологічних травм у дітей та загального соціального розпаду. Особливої важливості ця дисципліна набуває в умовах повномасштабної війни, коли десятки тисяч родин втратили дім, рідних чи соціальні опори.

Підготовка кваліфікованих фахівців, які володіють інструментами соціальної реабілітації сімей, є пріоритетом для системи соціального захисту населення. Така освіта дає змогу не лише реагувати на наслідки кризових ситуацій, а й здійснювати профілактику їх виникнення.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	І 10 Соціальна робота та консультування	
Освітня програма	Соціальна робота та консультування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	Не передбачено навчальним планом	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	30 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	12 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна робота	60 год.	94 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета надати здобувачам освіти теоретичні знання та практичні навички з питань соціальної реабілітації сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Формувати компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери у сфері підтримки, супроводу та відновлення функціональності сімей як соціального інституту.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності (ЗК): **ЗК1** - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; **ЗК3** - Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; **ЗК 10** - Здатність працювати в команді.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК3. - Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації; СК 4. - Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи; СК 5. - Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства; СК 8. - Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

Програмні результати навчання (ПРН): **ПРН 8.** Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях. **ПРН 10.** Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи. **ПРН 11.** Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу. **ПРН 17.** Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	тижн і	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р.
Модуль 1. Теоретичне обґрунтування соціально-психологічної реабілітації з сім'ями													
Тема 1. Характеристика соціально-психологічної реабілітації сімей		8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 2. Технології соціально-психологічної реабілітації сімей: сутність та механізми реалізації		9	2	2			5	8	1	1			6
Тема 3. Напрями та стратегії соціально-психологічної реабілітації сімей		9	2	2			5	8	1	1			6
Разом за модулем 1		26	6	6			14	24	3	3			18
Модуль 2. Характеристика установ соціально-психологічної реабілітації сімей													
Тема 1. Типи реабілітаційних закладів для сімей		8	2	2			4	9	1	1			7
Тема 2. Особливості та напрями діяльності Центрів допомоги сім'ям		10	4	2			4	9	1	1			7
Разом за модулем 2		18	4	4			10	17	2	2			13

Модуль 3. <i>Технології соціально-психологічної реабілітації різних типів сімей</i>												
Тема 1. Соціально-психологічна реабілітація сімей, які перебувають в СЖО		8	2	2			4	9	1	1		7
Тема 2. Соціально-психологічна реабілітація сімей, які виховують дітей з інвалідністю		8	2	2			4	9	1	1		7
Тема 3. Соціально-психологічна реабілітація сімей, які страждають від різних видів залежностей		12	4	4			4	9	1	1		7
Тема 4. Соціально-психологічна реабілітація сімей учасників бойових дій		8	2	2			4	9	1	1		7
Тема 5. Соціально-психологічна реабілітація сімей з числа внутрішньо переміщених осіб		8	2	2			4	9	1	1		7
Тема 6. Соціально-психологічна реабілітація сім'ї у якій здійснювалось насилля		8	2	2			4	9	1	1		7
Разом за модулем 3		52	14	14			24	54	6	6		42
Модуль 4. <i>Технологічне забезпечення соціально-психологічної реабілітації сімей</i>												
Тема 1. Характеристика сучасних програм та проектів соціально-психологічної реабілітації сімей		8	2	2			4	8	1			7
Тема 2. Напрями та форми соціально-психологічної реабілітації постраждалих сімей		8	2	2			4	9	1	1		7
Тема 3. Мультидисциплінарний процес у здійсненні соціально-психологічної реабілітації сімей		8	2	2			4	8	1			7
Разом за модулем 4		24	6	6			12	25	3	1		21
Усього годин		120	30	30			60	120	14	12		94
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)												
Усього годин		120	30	30			60	120	14	12		94

2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика соціально-психологічної реабілітації сімей	2
2	Технології соціально-психологічної реабілітації сімей: сутність та механізми реалізації	2
3	Напрями та стратегії соціально-психологічної реабілітації сімей	2
4	Типи реабілітаційних закладів для сімей	2
5	Особливості та напрями діяльності Центрів допомоги сім'ям	2
6	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які перебувають в СЖО	2
7	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які виховують дітей з інвалідністю	2
8	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які страждають від різних видів залежностей	4
9	Соціально-психологічна реабілітація сімей учасників бойових дій	2
10	Соціально-психологічна реабілітація сімей з числа внутрішньо переміщених осіб	2
11	Соціально-психологічна реабілітація сім'ї у якій здійснювалось насилля	2
12	Характеристика сучасних програм та проектів соціально-психологічної реабілітації сімей	2
13	Напрями та форми соціально-психологічної реабілітації постраждалих сімей	2
14	Мультидисциплінарний процес у здійсненні соціально-психологічної реабілітації сімей	2

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика соціально-психологічної реабілітації сімей	2
2	Технології соціально-психологічної реабілітації сімей: сутність та механізми реалізації	2
3	Напрями та стратегії соціально-психологічної реабілітації сімей	2
4	Типи реабілітаційних закладів для сімей	2
5	Особливості та напрями діяльності Центрів допомоги сім'ям	2
6	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які перебувають в СЖО	2
7	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які виховують дітей з інвалідністю	2
8	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які страждають від різних видів залежностей	4
9	Соціально-психологічна реабілітація сімей учасників бойових дій	2
10	Соціально-психологічна реабілітація сімей з числа внутрішньо переміщених осіб	2
11	Соціально-психологічна реабілітація сім'ї у якій здійснювалось насилля	2
12	Характеристика сучасних програм та проектів соціально-психологічної реабілітації сімей	2

13	Напрями та форми соціально-психологічної реабілітації постраждалих сімей	2
14	Мультидисциплінарний процес у здійсненні соціально-психологічної реабілітації сімей	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика соціально-психологічної реабілітації сімей	4
2	Технології соціально-психологічної реабілітації сімей: сутність та механізми реалізації	5
3	Напрями та стратегії соціально-психологічної реабілітації сімей	5
4	Типи реабілітаційних закладів для сімей	5
5	Особливості та напрями діяльності Центрів допомоги сім'ям	5
6	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які перебувають в СЖО	4
7	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які виховують дітей з інвалідністю	4
8	Соціально-психологічна реабілітація сімей, які страждають від різних видів залежностей	4
9	Соціально-психологічна реабілітація сімей учасників бойових дій	4
10	Соціально-психологічна реабілітація сімей з числа внутрішньо переміщених осіб	4
11	Соціально-психологічна реабілітація сім'ї у якій здійснювалось насилля	4
12	Характеристика сучасних програм та проектів соціально-психологічної реабілітації сімей	4
13	Напрями та форми соціально-психологічної реабілітації постраждалих сімей	4
14	Мультидисциплінарний процес у здійсненні соціально-психологічної реабілітації сімей	4

5. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт (Аналіз кейсів (сімей у складних життєвих обставинах);
- Моделювання ситуацій психологічного супроводу та реабілітації.
- Розробка індивідуального плану реабілітаційної роботи з конкретною сім'єю.
- Створення міні-проектів реабілітаційної програми.
- Презентація власних моделей соціально-психологічної підтримки

6. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій;
- метод командної роботи, мозкового штурму

7. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичне обґрунтування соціально-психологічної реабілітації з сім'ями		
Практична робота 1.	Знати основні категорії соціальної реабілітації. Вміти визначати зміст, функції, принципи соціально-психологічної реабілітації. Розуміти зміст механізмів та етапи соціально-психологічної реабілітації. Аналізувати основні умови організації соціально-психологічної реабілітації.	15
Практична робота 2.	Знати технології соціальної реабілітації. Розуміти особливості проведення соціальної реабілітації різних категорій отримувачів послуг. Розрізняти правовий і неправовий характер реабілітаційних програм. Аналізувати базові принципи надання реабілітаційних послуг.	15
Практична робота 3.	Знати основні напрями реабілітаційної роботи.. Вміти застосовувати в практичній роботі види соціальної реабілітації. Аналізувати основні групи отримувачів послуг, що потребують реабілітації та особливості їхніх потреб та проблем.	15
Самостійна робота модуль 1.	Описувати основні теоретичні засади соціально-психологічної реабілітації сімей Класифікувати підходи до соціально-психологічної реабілітації:	25
Модульна контрольна робота 1.	Уміє розглядати сім'ю як взаємозалежну систему з власними ресурсами для відновлення Визначати роль фахівця у процесі реабілітації сімей	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Характеристика установ соціально-психологічної реабілітації сімей		
Практична робота 1.	Знати типологію Центрів реабілітації. Вміти визначати напрями їх діяльності, отримувачів послуг соціальної та	15

	соціально-психологічної реабілітації Аналізувати особливості соціальної роботи в реабілітаційних центрах різного спрямування.	
Практична робота 2.	Знати види центрів соціальної та соціально-педагогічної реабілітації. Вміти визначати напрями та специфіку їх діяльності Застосовувати в практичній діяльності форми реабілітаційної роботи.	15
Самостійна робота модуль 2.	Характеризувати структуру та функції установ соціально-психологічної реабілітації сімей. Визначати профіль діяльності конкретної установи відповідно до запиту сім'ї	35
Модульна контрольна робота 2.	Характеризувати структуру та функції установ соціально-психологічної допомоги. Визначати профіль діяльності конкретної установи відповідно до запиту сім'ї. Порівнювати підходи до організації допомоги в державних, комунальних і громадських закладах. Виявляти потенціал мультидисциплінарної співпраці в реабілітаційному процесі.	35
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Технології соціально-психологічної реабілітації різних типів сімей		
Практична робота 1.	Аналізувати діяльність реабілітаційних закладів для дітей та молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах, види допомоги.	10
Практична робота 2.	Знати нормативно-правову базу соціального захисту осіб з інвалідністю. Вміти визначати зміст та напрями соціальної реабілітації осіб з інвалідністю	10
Практична робота 3.	Знати діючі реабілітаційні програми. Вміти визначати види реабілітаційних програм. Аналізувати структуру реабілітаційної програми. Розуміти послідовність і різноспрямованість реабілітаційних заходів	10
Практична робота 4.	Знати можливості застосування технологій реабілітації у різних реабілітаційних установах. Вміти застосовувати форми реабілітаційної роботи з учасниками бойових дій. Аналізувати ефективність реабілітаційної роботи.	10
Практична робота 5.	Знати принципи реабілітації осіб ВПО. Аналізувати нормативні документи щодо надання реабілітаційних послуг даній категорії населення.	10

Практична робота 6.	Знати специфіку реабілітаційної роботи з сім'ями де здійснювалось насилля. Вміти здійснювати реабілітаційну діяльність жертв та кривдників.	10
Самостійна робота модуль 3.	Вибирати відповідну технологію реабілітації згідно з типом сім'ї та її потребами. Розробляти індивідуальний/груповий план втручання з урахуванням психологічних, соціальних та культурних чинників. Застосовувати практичні методи (наприклад, тренінгові вправи, рольові ігри, артметоди) для стабілізації емоційного стану членів сім'ї. Проводити первинну діагностику потреб сім'ї як системи	10
Модульна контрольна робота 3.	Аналізувати потреби сім'ї та підбирати відповідні методи втручання Розробляти плани соціально-психологічної допомоги. Адаптувати методи реабілітації до конкретних ситуацій та потреб отримувачів послуг	30
Всього за модулем 3		100
Модуль 4. Технологічне забезпечення соціально-психологічної реабілітації сімей		
Практична робота 1.	Знати види реабілітаційних програм. Вміти розрізняти засоби соціально-педагогічної реабілітації. Використовувати в практичній соціальній роботі методи соціально-педагогічної реабілітації.	15
Практична робота 2.	Знати напрями та форми реабілітаційної роботи з постраждалими сім'ями. Аналізувати ресурс сім'ї. Використовувати теоретичні знання в практичній роботі.	15
Практична робота 3.	Знати специфіку роботи міждисциплінарної команди Аналізувати реабілітаційні програми по роботі з різними типами сімей. Вміти розробляти програми соціально-психологічної реабілітації	15
Самостійна робота модуль 4.		25
Модульна контрольна робота 4.	Інтегрувати технологічні рішення в планування та реалізацію реабілітаційних заходів. Забезпечувати конфіденційність і етичне використання технологій у професійній діяльності. Оцінювати ефективність технологічного забезпечення у контексті соціальної допомоги.	30
Всього за модулем 4	Знати основні засоби та інструменти технологічного забезпечення реабілітаційного процесу. Розуміти функції програм, платформ і технічних рішень у підтримці роботи з сім'ями.	100
Навчальна робота	$(M1 + M2+M3+M4)/4 \cdot 0,7 \leq 70$	

Екзамен	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

8. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3137>);
- посилання на цифрові освітні ресурси:
<https://socialacademy.gov.ua/> (Платформа соціальної освіти Міністерства соціальної політики);
<https://courses.phc.org.ua/courses/course-v1:PHC+52+2021/about>
<https://www.coursera.org>;
<https://www.canvas.net>;
<https://prometheus.org.ua>;
<https://www.ed-era.com>;
<https://vumonline.ua>
Курс «Вступ до раннього втручання» на платформі EdEra. <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5134>
«Підтримане проживання» <https://www.youtube.com/watch?v=AdkMUvyljFs>
Освітній серіал «Інклюзивна молодіжна робота» на платформі «Дія. Освіта». <https://osvita.diia.gov.ua/courses/inclusive-youth-work>
- підручники, навчальні посібники, практикуми
- «Довідник безбар'єрності» <https://bf.in.ua/>

9. Рекомендовані джерела інформації

1. Сучасні теорія і практика соціальної реабілітації: монографія / О. В. Чуйко, А. В. Кунцевська, О.М. Тохтамиш та ін.; за ред.О.В. Чуйко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 336 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/362057921_Modern_theory_and_practice_of_social_rehabilitation_Monograph
2. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації: підручник, 2-ге вид., доп. за ред. Василя Осьодла. Київ: НУОУ. 2020. 484 с.
3. Олійник І.В. Соціальна реабілітація як один із напрямів професійної діяльності фахівця із соціальної роботи. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* 2021. № 2 (22). С.59-66
4. Медична і соціальна реабілітація: підручник (ВНЗ I-III р.а.) / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, І.О. Петряшев та ін. 2-е вид., переробл. і доповн. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». К., 2018. 464 с.
5. Замашкіна О. Основи соціальної реабілітації: навчально-методичні рекомендації. ІДГУ. Ізмаїл, 2019. 193 с